СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 253. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 30-го ЖОВТНЯ 1951. | No. 253. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 30, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном | Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 | FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВИПРОБУВАНО МАЛУ АТОМОВУ БОМБУ ЯК ТАКТИЧНУ ЗБРОЮ

Лас Веґас, у Неваді, 28 жовтня. — Ще одну „малу" атомову бомбу, таку, що її можна везти боєвим літаком або вислати керованим стрільном„ скинено з бомбардувальника Бі-29 на Рівнині Француза, в пустелі, у віддалі 70 миль на північний захід від цього містечка. Бомбу спущено на землю з висоти кілька тисяч стіп і вона вибухла в належній віддалі над землею. Така бомба призначена проти війська на полі бою і має служити для поборювання ворожих армій, а не на нищення міст. Її вважають за страшливу тактичну зброю для масового вжитку „у завтрішній війні". Час вибуху поданий в год. 7.20 Тихоокенської смуги у неділю 28 жовтня. Її діяння охопило тільки обмежене місце в повітрі й над землею, одначе треба було три години часу, щоб прочистити повітря від її радіоактивних димів. Це вже другий вибух „малої бомби". Першу висаджено в повітря в понеділок з вежі, високої на сто стіп. Вона малу силу меншу одної тони звісного вибухового матеріялу Т.Н.Т. і її вважають найменшою атомовою бомбою, досі придуманою. Сьогоднішня, отже друга „мала" атомова бомба, нагадувала первісну „малу" бомбу, скинену у Лас Веґас минулої зими, вибух якої можна було почути з віддалі 400 миль. Сьогоднішній вибух був такий ясний, що на його тлі зблідло світло сонця. Це початкова вправа атомових маневрів, у якій візьмуть участь 5,000 вояків в середині поточного тижня.

ПРОТЕСТАНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ДРУГОЇ РЕФОРМАЦІЇ

З нагоди святкування Неділі Реформації 28 жовтня д-р Алберт Пеннер пастор Конґреґаційної Церкви при 56 вулиці в Ню Йорку проголосив домагання „другої протестантської реформації" для оживлення християнства і для того, щоб не було поділу на секти, який характеризує теперішних протестантів".

ЛАМАЮТЬ НАСИЛЬНО НЕЗАКОННИЙ СТРАЙК ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ

Ню Йорк.—Незаконний і неодобрений юнією морських робітників страйк однієї частини докових робітників в нюйоркських причалах ламає насильно уряд юнії під проводом Джозефа П. Райена. Коли федеральна служба посередництва прийшла до висновку, що вона нічого не може зробити, а комітет корабельних підприємців оповістив, що не відступить від постанов у контракті, як довго цей контракт має правну силу, уряд юнії звернувся до поліції за допомогу при зламанні пікетової лінії, поставленої збунтованими прихильниками страйку Дж. Самсона. Ламання страйку почалося після того, як бунтарі не послухали заклику президента Трумана повернутися до роботи. Голова юнії зробив закид поліції, що вона не дає належної охорони робітникам, які йдуть до роботи, отже звернувся до поліції за більшою охороною на понеділок. Самсон заповів, що його прихильники підуть до роботи, якщо президент запевнить, що буде покликана спеціяльна комісія для прослідження його закидів. У листі до президента Трумана він покликається на демократичні засади вислухання обидвох сторін. При цій нагоді він твердить, що теперішній контракт не був запропонований до ратифікації всіх відділів юнії.

НЕГРИ ЗАПОВІДАЮТЬ „ПОХІД НА ВАШИНҐТОН"

Синсиннаті, у стейті Огайо. — Краєва Негерська Робітнича Рада, зорганізована як постійна організація негританських робітників, вирішила голосуванням виконати „краєвий похід на Вашинґтон коло 1 травня 1952 р." Наради відбулися в приявності 1,052 делегатів негританських робітничих організацій в колишній квартирі Комуністичної партії повіту Гамилтон. Організація має завести до столиці петицію з мільйоном підписів, з вимогою прав для негрів при прийманні до праці. Негританська організація твердить, що 15,000,000 американських негрів не має нагоди до праці рівної з білими людьми і домагається від през. Трумана видання такого розпорядження, які видав през. Рузвелт під час другої війни, щоб не робити різниці між неграми й білими.

ПЛЯН 6-МІСЯЧНОГО ЗАГАЛЬНОГО ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ

Вашинґтон. — Майстерний плян шести-місячного обов'язкового військового вишколу всієї фізично здібної молоді після покінчення 18 року життя випрацювала Краєва Комісія Безпеки для Вправ і передала Конґресові до вирішення на найближчій сесії. Програма має на меті запевнити нації „тривалу силу" шляхом втримування постійної громадянської резерви. На початок має бути покликаних 60,000 молоді на такі вправи„ одначе, коли програма буде вже наладнана, тоді 800,000 молоді будуть вправлятися кожного року. Тому, що в першому році треба буде підготувати цілий апарат, кошти такого загального вишколу передбачено на чотири більйони, одначе наступних років вони зменшаться до двох більйонів. — Передаючи оцей плян під вирішення Конґресу, згадана комісія твердить, що це придумане для потреб довготривалої політики національної безпеки. Комісія признає, що при її вирішуванні виринуть великі труднощі, одначе вона дораджує прийняти програму на засаді „кожночасної готовости". На чолі комісії стоїть колишній конґресмен з Ню Йорку, Джеймс Водсворт, що перший започаткував такий плян загального вишколу молоді.

В АМЕРИЦІ

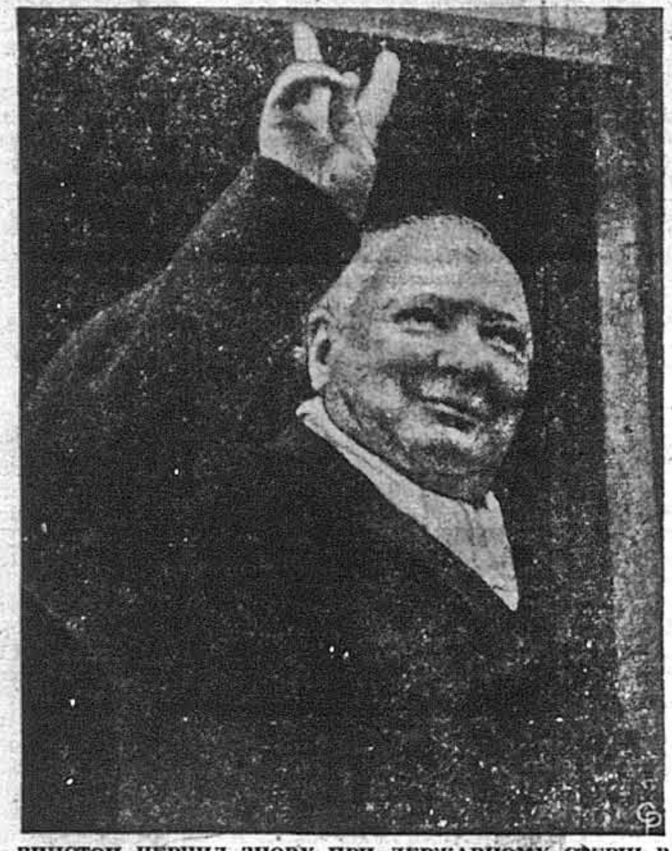
● **Небезпека „муншайну" не переводиться від** скасування заборони продажу горілки (проґібіції). Про це свідчить 26 випадків смерти від горілки, робленої незаконно по домах в місті Атланті, у стейті Джорджія. Поліція радить людям пити горілку в прилюдних барах.

● **Відсунений від урядування податковий поборець** в Брукліні, Н. И., не подавав на податкових виказах своїх прибутків за роки 1945-1949, загальною сумою $32,834. Його ім'я Джозеф П. Марсел.

● **Група тірольських співаків приїхала до Америки** на артистичну поїздку. Їхній диригент Антоніо Праксмаір. Деякі співаки грають на ґітарі або гармонії.

● **„Неділю Реформації" ухвалило Краєве Товариство Євангеликів** у Шікаґо на знак протесту проти призначення ген. Марка Кларка амбасадором до Ватикану. Товариство охоплює 34 протестантських деномінацій.

● **Двадцять американських і світових організацій** з'їхалися до Ню Йорку для встановлення жидівських претенсій до Німеччини за нацистівські насильства над жидами. Вони мають дати відповідь на заяву німецького канцлера Конрада Аденауера, що Німеччина заплатить жидам відшкодування. Конференція відбувається при закритих дверях.

ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ ЗНОВУ ПРИ ДЕРЖАВНОМУ СТЕРНІ В АНГЛІЇ. 76-літній головний архітект англійської перемоги в другій світовій війні, довідавшись про свою нову перемогу у виборах, підніс руку до традиційного свого привіту, складаючи пальці в букву „ві"—на знак „вікторії".

ЧЕРЧИЛ І ЙОГО „СТАРА ҐВАРДІЯ" ЗНОВУ ПРИ ВЛАДІ В АНГЛІЇ

Лондон. — Після минулотижневої перемоги консерватистів у виборах, Винстон Черчил і його „стара ґвардія" знову перебрали в свої досвідчені руки владу в Англії. Негайно після проголошення висліду виборів, дотеперішний лейбуристський премієр Клемент Атлі зголосив королеві Юрієві, який видужує після важкої операції легенів, відставку лейбуристського уряду й король безпосередньо після того уповноважнив провідника консерватистів, Винстона Черчила, — створити новий уряд. Черчил, що має тепер 76 років та який вже врятував Англію з найгрізнішої кризи в другій світовій війні, був заприсяжений на пост премієра та проголосив склад свого уряду, до якого в більшості увійшли члени його „старої ґвардії". Сам Черчил, крім премієрства, перебрав теж міністерство оборони. На інші міністерські пости іменовані: — Ентоні Іден — міністер закордонних справ і голова Палати Громад, Ричард Остен Ботлер — канцлер скарбниці, інші члени уряду — лорд Вултон, маркіс Сейлесбері, сер Дейвид Максвел Файф, Олівер Літлетон, сер Волтер Монктон (міністер праці), та лорд Ізмей. — Кінцеві підсумки англійських виборів дали такий результат: на всіх 625 послів в Палаті Громад консерватисти здобули — 320 місць, лейбуристи — 293, ліберали — 6, і незалежні 3 місця, тоді, як три інші ще не вирішені. Хоча ліберали не прийняли консервативної пропозиції щодо участи в уряді, — проте вони заповіли, що піддержуватимуть уряд Черчила в „усіх справах, що будуть в інтересі нації". Згідно з теперішним станом консерватисти мають всіх 27 голосів переваги над лейбуристами та 18 голосів над всіма партіями. Найважливіший пост в новому консервативному уряді, крім Черчила, займає Іден, що крім міністра закордонних справ є теж заступником премієра та спікером Палати Громад. Його теж вважається наступником Черчила на випадок, якщо б той з будь-яких причин відступив з активного політичного життя.

ПРЕДСТАВНИКИ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ ЗАПРОШЕНІ ДО УЧАСТИ В УКРАЇНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Представники багатьох поневолених Москвою народів зголосити свою готовість взяти участь у великій українській маніфестації проти комуністичного і російського імперіялізмів та за визволення України, заповідженій в Ню Йорку, в Мангеттен Сентер, на 11-го листопада ц. р., — поінформовано минулої п'ятниці представників українських організацій метрополітальної округи на зборах Громадського Маніфестаційного Комітету. На нарадах, якими проводив голова Комітету Д. Галичин, голови пропагандивної, організаційної та програмової комісій склали звіт зі своєї підготовки до маніфестації, що з великою інтензивністю ведеться в самому Ню Йорку та в сусідніх громадах. Нав'язано контакт з представництвами білорусинів, вірменів, козаків, магометанських груп, естонців, латишів і литовців, альбанців, болгарів, чехів, словаків, сербів, хорватів, мадярів, румунів та інших і більшість з них виявили свою готовість взяти участь в маніфестації. Приявні на нарадах предсавники Нюарку, Джерзі Ситі, Пасейку, Петерсона, Брукліна та інших громад поінформували про підготовку до маніфестації на місцях. У віддалених громадах, як Нюарк та інші, замовляється окремі автобуси для зорганізованого переїзду на маніфестацію до Ню Йорку. Усі представники підкреслювали необхідність, щоб всі організації метрополітальної округи взяли якнайбільш масову участь в маніфестації й обов'язково з прапорами. В програмі маніфестації, крім виступу визначних українських і американських представників, візьме участь чоловічий хор „Думка". Маніфестацію відкриє і нею проводитиме голова Маніфестаційного Комітету Д. Галичин. Ціль маніфестації з'ясує в англійській мові голова УККомітету, проф. Лев Добрянський. Ще не усталено всіх промовців, бо ще не всі запрошені дали свою відповідь, за виїмком проф. Мозлі з Колумбійського університету та члена ДП Комісії у Вашинґтоні, Мр. Едварда О'Коннора. На нарадах в п'ятницю була розгорнулася гаряча дискусія щодо українських промовців, але опісля залишено цю справу до вирішення Виконавчому Комітетові та програмовій комісії.

700 учасників проти-комуністичної маніфестації в Ню Гейвен

Ню Гейвен. — Коло 700 українців стейту Конектикат маніфестувало тут минулої неділі проти російського і комуністичного імперіялізмів та за визволення України. Маніфестація була скликана стейтовою українською організацією. Її започаткував молитвою о. декан Баландюк з Гартфорду, відкрив її голова стейтової організації А. Маланчук, передаючи дальший провід народженому тут молодому американсько-українському діячеві Селеманові з Ню Бритен. Підчас маніфестації промовляв о. Борса, а цілі теперішних маніфестацій в цілій країні з'ясували представники УККомітету, — Д. Галичин в українській і М. Пізнак в англійській мовах. — Подібні віча відбулися тої самої неділі теж в деяких інших українських громадах. Ухвалено відповідні резолюції.

ДАВНІ ТРУДНОЩІ В ПЕРЕГОВОРАХ В КОРЕЇ

Справа демаркаційної лінії зупиняє проґрес в нарадах; Червоні відступили від домагання встановивити лінію на паралелі.

Токіо, 29. жовтня. — В малій корейській місцевині Панмунджом продовжувались передучора і вчора наради військових підкомітетів аліянтської і комуністичної делеґацій на мирових переговорах, але ще й досі не досягнено жадного конкретного результату з тій самій справі, що зупиняла попередні наради та виникла після їх відновлення, а саме, в справі демаркаційної лінії, на якій мало б наступити перемир'я. Деякою зміною в цьому питанні є відступлення комуністів від свого попереднього домагання, щоби демаркаційна лінія була встановлена на 38-мій паралелі, — давньому штучному кордоні між аліянтською південно-корейською республікою та комуністичною північною частиною Кореї. Комуністи тепер „принципово" погоджуються на встановлення демаркаційної лінії здовж фронтової лінії, але виникла нова трудність щодо точного означення цеї фронтової лінії. Обі комісії, аліянтська і червона, різняться в цьому випадку на приблизно 1,000 квадратних миль терену, бо аліянти і комуністи мають претенсії до тої самої території. Проте, в повідомленнях комуністичних кореспондентів та комуністичної радіовисильні в Пейпіні в останніх днях висловлюється багато оптимізму щодо можливостей порозуміння. Кореспонденти і пейпінське радіо часто висловлювали офіціяльне становище і тенденції комуністичного командування. На вчорашніх нарадах члени обох комісій сиділи над мапами та намагалися повести лінію, на якій тепер борються їхні вояки. Комуністична лінія на мапі — проходить в поодиноких місцях три й більше миль на південь від тої, яку визначили аліянти. З аліянтського боку стверджується, що в поодиноких випадках обі сторони можуть оправдано мати претенсії до того самого терену, бо практично він є „нічий" і по ньому ночами патролюють одні і другі відділи. Вслід за комуністичним оптимізмом відносно можливостей висліду переговорів, деякий оптимізм висловлюється теж в аліянтських коментарах, хоча аліянти вже навчилися ставитись з великим застереженням до комуністичних „поступок", за якими найчастіше криються нові непередбачені труднощі.

АЛІЯНТСЬКІ ВІЙСЬКА „УВИРАЗНЮЮТЬ" ФРОНТОВУ ЛІНІЮ В КОРЕЇ

Токіо. В тому самому часі, як аліянтська і комуністична делеґації на переговорах в Панмунджон не можуть погодитися щодо лінії, по якій тепер перебігає фронт, аліянтські вояки вчора намагались „увиразнити" ту лінію, головно на 40-милевій центральній ділянці фронту, здобуваючи коло сто нових ворожих бункрів та нові стратегічні позиції. Впродовж цеї акції доходило до запеклих боїв, але червоні не могли втоятись перед сильним напором аліянтських військ, піддержуваних танками, важкою артилерією та принагідно теж авіяцією. Ворожі втрати в цих боях виносили в поодиноких випадках 15% складу ворожих боєвих частин. Вчора вже восьмий день з черги продовжувались над Північною Кореєю повітряні бої, як ворожі турболітаки намарно намагались перешкодити аліянтським бомбардувальникам в їх стратегічному бомбардуванні ворожих воєнних об'єктів. В повітряних боях, в яких взяло участь коло 200 ворожих і аліянтських турболітаків, один ворожий літак був збитий, а другий важко пошкоджений. Аліянти не мали жадних втрат.

ДИПЛОМАТИ В МОСКВІ ДОБАЧУЮТЬ „ВІДКРИТІ ДВЕРІ" ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Москва. — Закордонні дипломатичні представники в столиці Совєтського Союзу, хоча як завжди дуже обережні в інтерпретації совєтського становища до поодиноких подій, — все ж таки добачують дальше в Совєтському Союзі „відкриті двері" для евентуальних нових переговорів між Совєтами і Заходом для відпруження теперішнього міжнародного положення. — До такого висновку приходять ці дипломати на підставі совєтських коментарів — відносно висліду останніх виборів в Англії та перемоги консерватістів з Винстоном Черчилом на чолі. Москва, як це виявляється в редакційних статтях совєтської преси, вважає, або щонайменше каже своєму населенню вважати, що лейбуристи програли вибори тому, бо не додержали своїх обіцянок щодо наладнання стосунків та співпраці із Совєтським Союзом, натомість „запродались" американським „імперіялістам". В дипломатичних колах це коментується як натяк, що Кремль не мав би нічого проти того, як новий англійський уряд намагався б дійти до порозуміння з Москвою. Це вноситься теж із зміни совєтського відношення до нового англійського премієра, якого раніше ніколи не названо без додатків в роді „підпалювача війни", а тепер називається „містером Черчилем".

ГАРИМАН ОБІЙМАЄ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЧУЖИННОЇ ДОПОМОГИ

Вашинґтон, 28 жовтня. — Президентів дорадник, В. Аверел Гариман, приїхав сьогодні з Парижу, щоб стати на чолі програми для фінансової й військової допомоги чужим країнам в сумі $7,329,000,000. Він і секретар повітряних сил Тамес К. Фінлеттер, повернулися щойно з нарад організації Північно - Атлантійського Пакту. Гариман складе присягу в середу на своєму новому пості, що його створив Конґрес при ухвалюванні чужинної допомоги. Він відмовився сказати репортерам щонебудь про свої спостереження в Европі, виправдуючи себе тим, що має наперед скласти звіт президентові. Раніше Гариман був амбасадором до Росії й до Британії, потім секретарем торгівлі і представником Пляну Маршала в Европі. — Фінлеттер, як секретар повітряних сил, відвідував в Европі повітряні бази. Він сказав у Филаделфії, що нова атомова зброя, яку випробовує Америка, принесе революцію у військових винаходах, одначе остеріг, що це не „магічні прилади", які причинились би до зменшення військових видатків.

АМЕРИКАНСЬКІ СПЕЦІЯЛІСТИ КОНЦЕНТРУЮТЬ УВАГУ НА МОРСЬКИХ БАЗАХ В ЕСПАНІЇ

Мадрид. — Тут в поінформованих колах вважають, що американські військові спеціялісти, які в останньому робили перегляд можливостей для будови і розвитку американських військових баз в Еспанії, рекомендуватимуть звернення головної уваги на морські, а не авіяційні бази. Це становище подиктоване до деякої міри теж відношенням еспанського уряду, який нерадо погодився б на те, щоб військові бази в глибині еспанської території були під зарядом американського персоналу. Тому американці, правдоподібно, самі займуться розбудовою морських баз в Еспанії, а щодо авіяційних баз — вони призначать відповідні фонди на їх розбудову та передадуть їх самим еспанцям.

ЄГИПЕТ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО МОБІЛІЗАЦІЇ

Каіро. Єгипетська Державна Рада ухвалила вчора плян генеральної мобілізації людської сили та покликання до військової служби всіх чоловіків у віці від 18 до 50 років „на випадок війни, або воєнної загрози". В пляні передбачено теж встановлення „Високої Воєнної Ради" з премієром Нагас Пашою на чолі. Рішення державної Ради під час відпустки парляменту, як це справа мається тепер, вимагає тільки потвердження Ради Міністрів і стає правосильним. Хоча в офіціяльній заяві сказано, що справа мобілізації була на порядку Ради вже надовго перед теперішньою кризою, проте в західних дипломатичних колах не скривається переконання, що вчорашнє ухвалення того пляну має безпосередній зв'язок з теперішнім англо-єгипетським конфліктом в справі Суезу і Судану, та що воно зв'язаної з тим конфліктом міжнародної кризи не тільки не злагіднює, але навпаки, серіозно загострює її. З поінформованих джерел заявляють, що єгипетський уряд приспішить переведення мобілізаційного закону в життя, щоб бути приготованим „на кожний розвиток".

В СВІТІ

● **Французький міністер закордонних справ**, Роберт Шуман, висловив в одній промові надію, що Винстон Черчил, прийшовши знову до влади в Англії, продовжуватиме свої колишні зусилля для об'єднання Европи, включно до федерації европейських країн.

● **Іранська поліція зробила** несподіваний наскок на таємну головну квартиру комуністів та захопила важливі таємні документи. Кільканадцять осіб було заарештованих.

● **Югославський уряд повідомив**, що в перестрілці з болгарськими комуністичними напасниками на прикордонну югославську територію — був вбитий один югославський вояк.

● **Італійські міністерства** праці, промислу і торгівлі, приготовляють п'ятирічний плян збільшення продукції та боротьби проти безробіття.

● **Німецькі комуністичні речники** Кремля заявляють, що Совєтський Союз готов піти на „компроміси" для досягнення своєї головної мети — „об'єднання" Німеччини.

● **До Парижа прибув** шеф американських морських операцій, адмірал Фечтелер, щоб „висловити свій респект ген. Айзенгаверові та відновити свої старі знайомства" — як він заявив представникам преси.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИСТАВЛЯЄМО СОБІ СВІДОЦТВО

Точно чотири тижні тому проголошено в цьому щоденнику перше повідомлення, що Український Народний Союз і В-во „Свобода" задумують приступити з початком наступного року до здійснення винесеної вже майже три роки тому постанови про видавання недільного числа „Свободи", що має появлятися як окремий суспільно-родинний тижневик літератури, мистецтва і культури. Щоб могти приступити до такого видання та поставити його відразу на тривкій і солідній фінансовій базі, потрібно щонайменше 5,000 передплатників і від їх попереднього зголошення Видавництво до деякої міри узалежнило й саме видавання тижневика. Потребу і необхідність такого видання в теперішніх українських обставинах взагалі, а в американсько-українських зокрема, з'ясовано тільки коротко і над ними навряд чи потрібно довше застановлятись. Вони ж наявні, а всякі переконування в цій справі були б тільки компромітацією нашої спільноти.

Проте, в цій акції заслуговує на окрему увагу кампанія попередньої збірки замовлень на передплату. Вона бо не тільки заважить на цьому без сумніву важливому етапі, що ним буде в нашому громадсько-культурному житті поява нового солідного видання, але й дозволить на далекойдучі висновки щодо нас самих, як громади і народу. Кампанія ведеться ще тільки один місяць, отже ще навіть не цілком розгорнулася, але ми вже маємо докази, що за нею з великою увагою слідкують не тільки українці, але однаково їх приятелі і вороги.

Недержавні народи не мають занадто багато можливостей виявляти своє справжнє обличчя в такій мірі, такими засобами і в таких розмірах, як це роблять вільні нації. Українці не мають можливостей ані йти до виборчих урн, ані розвивати та виявляти свої творчі сили і спроможності, ані рівних можливостей змагатись в будь-якій ділянці з вільними народами. Крім того, в обставинах поневолення нації, головні зусилля її членів, дома чи на еміґрації, скеровуються на боротьбу за визволення, занедбуючи таким чином у більшій чи меншій мірі інші ділянки, в цій боротьбі не менш важливі. Ми знаємо, наприклад, що одним американцям, які відвідували табори українських ДП в Европі, імпонував їх високий патріотизм, іншим їх зорганізованість, але найбільше враження робили таки видавництва, культурні імпрези та інша творчість.

Сьогодні, до майже мільйонової маси давньої української іміґрації в Америці, долучилось вже понад 60,000 новоприбулих політичних еміґрантів. Вони вийшли в широкий світ, щоб занести йому українську правду, щоб стати амбасадорами українського визволення, щоб власною поведінкою та власним прикладом виправдати і доказати те, що вони говорять про свою українську націю. Іншими словами, вони не тільки словом, але й ділом мають виставити свідоцтво собі й своєму народові. І вони виставляють його своїми датками на Український Національний Фонд, своєю участю в громадському житті та численними іншими проявами в щоденному житті, одні з яких спостерігаються і відмічуються, а інші залишаються місцевим капіталом.

Кампанія за збіркою замовлень на нове літературно-мистецьке видання дає тепер кожному нагоду—як кажуть американці—„встати і бути порахованим". Між сотнями тисяч українців в Америці пошукується бодай 5,000, які вже, без окремої і більшої спонуки, встали б та сказали б, що вони бажають собі розвитку української культури та загального українського проґресу. Чи знайдеться між нами таких п'ять тисяч?

Дотеперішній перебіг кампанії є заохочуючий. Впродовж чотирьох тижнів вже надійшло коло тисячі зголошень, разом з одушевленою заохотою та побажаннями. Імена зголошених друкується і кожний має можність переконатись з ким має до діла. Погляньте і переконайтесь, чи є між тими Ваші знайомі, можливо навіть ті, що їх ви вважали, або які вам видавалися як не пророками то апостолами української правди. Але насамперед подбайте, щоб між тими іменами не забракло Вашого власного. Цим бо ми виставляємо собі свідоцтво, собі й своїй спільноті.

Відновлені переговори в Кореї

Після трьох місяців перерви, минулого тижня остаточно відновлено в Кореї аліянтсько-комуністичні розмови в справі перемир'я. З цим тут і там відізвались знову голоси оптимізму, що вкінці таки пощастить договоритись та припинити дальше кровопролиття. Але вже після двох днів нарад оптимістичні надії почали зникати, уступаючи місце давній безнадійності.

Історія корейських переговорів відома неменш від історії корейської війни. Переговори почали в липні після того, як совєтський представник в ОН, Яків Малік, виговорився, що комуністи евентуально моглиб помиритись. Аліянти вхопились тої думки і переговори почалися. Початково встановлено порядок нарад, обі сторони погодились на те, що не заторкуватимуть політичних справ і обговорять тільки військову сторінку замирення, після чого мала б відбутися окрема політична мирова конференція. Проте, справа опинилася на „мертвій точці", як прийшлось визначувати демаркаційну лінію, на якій мало б наступити завішення зброї. Комуністи домагались, щоб ту лінію визначити на 38-мій паралелі, що правила за штучний кордон між аліянтською південною і комуністичною північною частинами Кореї перед комуністичною аґресією. В тому часі аліянти на східному секторі фронту вже стояли коло 30 миль на північ від паралелі. Вони обстоювали, що сама паралеля немає жадного іншого, крім символічного значення і тому домагалися встановлення демаркаційної лінії на тодішній фронтовій лінії.

На цьому розмови перервано, бо комуністи відмовилися від них, обвинувачуючи аліянтів за порушення невтральної зони довкола місця переговорів, що тоді велися в Каесонґ. На всіх закидуваних їм дванадцять порушень, аліянти призналися до двох, виказуючи брехливість та безпідставність інших. Тоді почалися знову конференції зв'язкових, що тривали повних три місяці, аж минулого тижня усталено нові передумови переговорів, відновляючи їх тим разом в малій цілком знищеній місцевині Панмунджом, коло вісім миль на схід від Каесонґ та в половині дороги між комуністичною і аліянтською фронтовими лініями. Наради вітновлено над тою самою справою, на якій їх перервано: над справою демаркаційної лінії.

В першому дні відновлених нарад аліянти представили новий плян демаркаційної лінії, бо й обставини вміжчасі змінилися й аліянти посунулись кілька миль дальше на північ. В новому проєкті аліянти запропонували встановити „компромісову" демаркаційну лінію, приблизно від 38-мої паралелі на заході, вигнутим на північ луком напоперек країни до Японського моря. І аліянти і комуністи мали б в такому випадку відступити приблизно по 200 квадратних миль своєї території, встановляючи здовж лінії широку на чотири кілометри „нічию зону".

Пропозиція аліянтів була відносно поміркована, зокрема як думати про останні аліянтські перемоги на фронті. Але комуністів вона аж ніяк не задовольнила. Навпаки, вони рішучо відкинули її, домагаючись встановлення такої лінії вже навіть на паралелі, але в деяких місцях ще майже 50 миль на південь від неї. Справа опинилася знову на „мертвій точці" й не відомо чи, коли й як її можна буде зняти з тої „точки".

Вміжчасі, над північною Кореєю в щораз більшій кількості появляються ворожі літаки. Всі вони совєтського виробу, а американці мають докази, що теж із совєтською залогою. На фронт теж невпинно пливе совєтська зброя, а в останньому наспіло сензаційне повідомлення, що в комуністичному командуванні в Кореї вже сидять теж інтерновані Совєтами після другої світової війни гітлерівські генерали, з маршалом Фердинандом Шернером на чолі.

Звичайно, сьогодні було б ще передчасно пересуджувати відновлені переговори в Кореї. Але одне можна з цілою певністю твердити, що коли б навіть сталося таке чудо і в Кореї наступило перемир'я, то з комуністичного боку воно було б подумане не на те, щоб спинити кровопролиття і не для миру, але тільки для евентуальної нової передишки та для кращої підготовки для нової аґресії, без різниці на те, де і в якій частині світу вона мала б наступити. Всі „перемир'я" з комуністами можуть бути тільки хвилевим тактичним маневром, але справжній мир може бути тільки тоді, як большевизм буде зметений з лиця землі.

Іван Кедрин.

ЗЛІ ЗВИЧАЇ

Після всіх звідомлень і дискусії на одних загальних зборах однієї великої організації приходить на чергу справа абсолюторії для останньої управи. До зголошеного внеску признати абсолюторію Управі інший присутній пропонує додати годночас і подяку за виконану надзвичайну успішну працю, що її ніхто не піддавав сумніву. Перший внескодавець, який зрештою хотів подяку збрати в окрему резолюцію, відразу погоджується, знаючи, як старий досвідчений громадянин, що це просто вимога загально прийнятого і традиційного доброго звичаю. Тимчасом інший учасник застерігається проти подяки, а коли її таки получено з внеском про абсолюторію — взагалі здержується від голосування...

Комісія Матка має запропонувати загальним зборам однієї організації кандидатів до нової управи. Беручи під увагу присутність на зборах громадян із різних політичних таборів, вона намагається знайти компроміс, щоб зберегти принцип консолідації. Намір шляхетний і похвальний, але практичний вислід дуже дивний: „забракло місця" для таких одиниць, які в отій організації цілими роками найбільш жертвенно працювали, тратили для неї дні і ночі, за ввесь час не взяли від неї ні сотика, а докладали власних грошей, — зате ввійшли туди, за принципом партійної чи іншої приналежности, одиниці, які пальцем для організації не кивнули, ба навіть дехто з них неприховано виявляв свою нехіть до неї.

І таких прикладів можна б навести ще багато-багато інших, і не тільки з зборів однієї організації. І всі вони належать до тієї самої категорії: нехтування принципом добрих звичаїв та потурання звичаям злим. І саме тому, що таких прикладів щораз більше в житті американсько-українського громадянства, думаємо, що недобре скривати їх і недобре промовчувати їх. Навпаки, маємо враження, що надійшов час голосно про це кричати, вказувати на небезпеку від злих звичаїв та організовано і послідовно з ними на кожному кроці боротися.

Бо злі звичаї — це нещастя для кожного колективу, — для родини, громади, народу, держави. Старинний Рим, що колись володів усім світом, розлетівся, коли спорохнявів внутрі від злих звичаїв і став легкою здобиччю германських племен. Злі звичаї королівської Франції Бурбонів не дозволили перевести в час реформ, які могли б зупинити революцію, що кров'ю залила спершу Францію і потім, у наполеонських війнах, всю Европу. Злі звичаї шляхетської Польщі завинили в її трьох розподілах, бо зробили її слабою і бездарною. Росія (і всі підбиті нею народи) платить по нинішній день за злі звичаї царського режиму, що просякли від двору Романових починаючи і на поліцейських участках кінчаючи. У відродженій Польщі Пілсудський виправдував свій збройний переворот у травні 1926-го року потребою боротьби зі злими звичаями, що загніздились з вини таких партій, як ендецька чи „Пяст", і шукання „моральних імподерабілій"; лихо тільки, що злі звичаї, як кожне зло, дуже заразливі, і також табір пілсудчиків, куди масово манджали всякі карієристи, сам став теж прихильником і розсадником злих звичаїв, так, що історики стоять нині перед проблемою: Чи Польща зазнала катастрофи у вересні 1939 року виключно лиш з вини німецького збройного п'ястука, чи з власної внутрішньої слабости, спричиненої злими звичаями в її житті, в усьому підході до державних проблем?!

Злі звичаї почали були заводитись в Галичині в останніх передвоєнних роках. Тамошні Загальні Збори таких центральних установ, як „Рідна Школа" чи „Просвіта", ставали ареною жалюгідних вигуків і „цвішенруфів", пустих опозиційних промов, позбавлених будь-якої конструктивної думки, боротьби проти заслужених для установи діячів та за переведення до Управи „своїх" людей. Не для праці, не для поправи установи, не в ім'я якогось власного конструктивного пляну і не в ім'я відповідальности за працю на нових рейках, а тільки і виключно для того, щоб там „бути", щоб похвалитися успіхом „опанування" установи. Старше громадянство не мало тоді досить відваги й енергії боротися з отими злими звичаями і йшло по тій лінії, що її прийняла і вищезгадана Комісія Матка на одних недавніх Загальних Зборах в Америці: шукала злагоди, шукала компромісів в ім'я згоди в сімействі. І вислід був жалюгідний, бо злі звичаї дістали, видко, право громадянства, як засіб здобувати такі „успіхи" — входити в Управи установ не для їх добра, а для задоволення своєї сатисфакції.

Українське громадське життя на еміґрації — при всіх велетенських осягах головно в ділянках організаційній та культурній — аж кишіло від проявів злих звичаїв. Чи не половина або й більше громадської енерґії пішло або на проявлювання їх або на боротьбу з ними, марновано енерґію, затроювано атмосферу, шарпано нерви. Відповідальні діячі американсько-українського життя знали про це і лякалися, щоб із еміґрації не занесено сюди, в Америку, злих звичаїв. Про позитивні й конструктивні сторінки нової іміґрації, як колективу, нічого й казати: вони на кожному кроці видні й очевидні. Проте множаться прояви також злих звичаїв, що їх досі тут не було. І тому треба бити на сполох. Автор цих рядків своєю вдачею є людина компромісів і завжди був та є за всіми доцільними компромісами: ціле наше життя — це один компроміс, і нема політики ні ніякої громадської роботи без постійного узгіднювання, лагодження, компромісової полагоди. Але чи може бути компроміс із злими звичаями?! І чи мають рацію компроміси, які затверджують злі звичаї? Здається, що не може бути тут двох відповідей. І тому, послідовно, треба дати відпір всім спробам уводити злі звичаї в американсько-українське життя, поки ще ми не затратили критерій, що добре, а що зле, поки ще злі звичаї не дістали в нас права громадянства, а лиш пробують дістати його.

М. В. Дольницький.

„Україна під окупацією „ОН"

Американський журнал „Колірс" з 27 жовтня присвятив ціле число уявному історичному оглядові майбутньої третьої світової війни „якої ніхто не хоче". В працях 34 авторів редакція намагалася дати повну картину перебігу цієї війни і описати початок відбудови на території сьогоднішнього СССР. І хоч ці звіти і описи уявні, то проте вони писані після довщих студій визначними авторами і насправді пророчо передбачають події, які дійсно можуть трапитися. В редакційній передовиці „Не бажана війна" висловлена ціль видрукування цього, найважнішого в історії публікацій, журналів: заапелювати до Сталіна і людей його окруження та остерегти їх перед наслідками нової війни. Виходить, редакція вірить наївно, що подібні остороги можуть мати будь-який вплив на пляни Кремля.

Увесь матеріял цього числа журналу читається незвичайно легко і цікаво. Різноманітний матеріял, картини і мапи справляють враження, що ця третя світова війна дійсно відбулася, і що ми є свідками перемоги над СССР.

В уяві авторів третя світова війна, не спровокована Заходом, вибухне, в год. 1,58 европейського часу, в суботу, 10-го травня 1952 року: Безпосередньою причиною вибуху цієї війни буде спроба совєтських аґентів вбити югославського вождя Тіта, інвазія Югославії сусідуючими комуністичними державами і відкинення американського домагання, зверненого до СССР, перервати наступ на Югославію. Рішення переходять до ОН, які більшістю голосів постановляють піти з поміччю Югославії. Так розгоряється третя світова війна, що має тривати до 1955 року, полишивши за собою величезне знищення, жах і руїну. Америкаські літаки атакують атомовими бомбами Смоленськ, околицю Вінниці, Умані, Варшаву і Севастополь, Владивосток і Петропавловськ. СССР займає частину Аляски, атакує кораблі на морях, Червона Армія займає частини вільної Европи і атакує Близький Схід. Перші совєтські атомові бомби падають на Лондон, бази ОН, Дітройт, Ню Йорк, атомові устаткування в Герфорд біля Вашинґтону. Американці скидають атомові бомби над Москвою, очайдушним рейдом нищать запас совєтських бомб в Уралі, парашутами перекидають підпольним рухам поза залізною заслоною зброю і воєнний матеріял. СССР займає ще більше території, війська ОН евакують Корею. Російські еміґраційні політики та діячі і підпільники інших національностей спускаються на парашутах в глибину совєтської території. В 1954 році Захід починає успішні протинаступи, совєтська армія починає відступ на всіх фронтах, при кінці 1954 року один відділ ОН займає Варшаву, інший входить на територію України. 1955 рік приносить розвал СССР і окупацію сателітських держав і України. Тимчасова окупаційна Команда ОН відкриває свою головну квартиру в Москві.

В 1960 році, 5 років після закінчення війни, низка авторів звітує з кол. совєтської території. Вже немає червоного СССР, є вільна Росія, з усіми тими територіями, які належали до СССР. Відбудовою Полтави керують росіяни, вони і на інших постах України. Артур Кестлер, кол. комуніст перед другою світовою війною і автор визначних праць на полі літератури, описує вибори в Харкові (5 липня 1960), участь в яких беруть: Обєднана Монархістична Партія Велико-Росії, Партія Українських Сепаратистів, Селянська Партія, Господарсько-Кооперативна Партія, Ліберальна Демократична Партія Робітників, Робітнича Партія Синдикалістів (визнавці анархістичних теорій Крапоткіна), Троцькісти, Колишні Репресовані Совєтських Тюрем і Концентраційних Таборів, Учні Толстого, Теократи (прихильники Православної Церкви, які

(Закінчення на стороні 3)

П. Заярський

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ

(До 75-ліття з дня народження)

1)

18 жовтня ц. р. минуло 75 років з дня народження Сергія Олександровича Єфремова. Серед найвидатніших українських діячів — Сергій Єфремов займає одно з найперших місць. Визначний науковець — заступник президента Української Академії Наук до 1929 р., блискучий літературний критик, громадсько-політичний діяч, талановитий публіцист, видатний державний діяч, один із організаторів Української Центральної Ради, заступник голови УЦР, член Уряду Української Народньої Республіки, — щирий український патріот, безмежно відданий українській національній справі, людина надзвичайної душевної краси, що за свої високі моральні якості був прозваний совістю української нації, — С. Єфремов став першою жертвою большевицького терору і насильства в 1929 році, коли большевики розпочали свою акцію винищування українських культурних сил і основ української нації — українського селянства.

С. О. Єфремов народився 6. жовтня ст. ст. 1876 року в селі Пальчику Звенигородського повіту на Київщині в родині сільського священика. Його предки і по батьківській і по материнській лінії належали до духівництва, що походило з місцевого селянства. Первісне прізвище його предків було Охріменки, воно пізніше було перелицьоване на Єфремових під впливом русифікаційної політики царського уряду. Дитячі роки провів С. Єфремов на селі в оточенні рідної природи і рідних людей. На 5 році він уже вивчився читати і з великим захопленням читав книжки, особливо історичного змісту з часів козаччини. В дитячі роки найбільше враження на нього справив Гоголів „Тарас Бульба". Усна народня творчість, зокрема казки та пісні народні також мали надзвичайно великий вплив на С. Єфремова. Довгими зимовими вечорами він любив слухати оповідання з уст селян і селянок. А влітку він цілими днями бував у товаристві селянських хлопців на полі, на пасовиську, на баштані. На 12 році Сергія віддали вчитися до духовної школи в Умані, в якій він учився 5 років. Тут же він познайомився з творами українського письменства, які остаточно оформили його національну свідомість. У 1891 році Єфремов вступив до Духовної Семінарії в Києві. Допитливий юнак знайшов тут невичерпний матеріял до читання і з захопленням став читати твори світової та української літератури. Українські книжки діставав він із підпільної бібліотеки семінарії. Єфремов у цей час брав діяльну участь у семінарській українській громаді. Знайомство з О. Кониським, І. Н. Левицьким — ще більший інтерес викликало до рідної літератури. Твори Панаса Мирного, Нечуя-Левицького, Свидницького, Франка, публіцистичні праці М. Драгоманова, галицькі журнали „Зоря", „Правда" та інші — все це були найулюбленіші книжки Єфремова, що зробили великий вплив на нього. В 1896 р., не закінчивши курсу Єфремов змушений був покинути семінарію з репутацією — „політично неблагонадійної людини". На другий рік, склавши іспит зрілости при 1. Київській гімназії, Єфремів вступив на Юридичний Факультет Київського Університету, який і скінчив у 1901 році.

Почав писати С. Єфремов ще на шкільній лавці з 1893 року. Перші твори його були белетристичні, з 1895 року вони друкувались в галицьких журналах: „Дзвінок", „Зоря", „Правда" тощо. Та незабаром С. О. цілком присвятив себе літературній критиці та публіцистиці. А пізніше з'явилися і поважні наукові праці з історії українського письменства та з історії українського політичного і національного руху. З другої половини 90 років С. Єфремов був постійним і найпродуктивнішим кореспондентом українських періодичних видань: „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка", „Літературно-Науковий Вісник", „Киевская Старина", „Громадська Думка", „Нова Громада", „Рада", а пізніше „Україна", „Записки Історично-Філологічного Відділу Української Академії Наук", „Література" та багато інших.

За царських часів, коли над українським словом тяжіли люті заборони, С. Єфремів видав надзвичайно цінну Антологію нової української літератури „Вік" (1902) — три томи якої становили збір кращих зразків українського письменства з біографіями письменників. Цей альманах у той час заміняв відсутню історію української літератури. Перед революцією 1917 року С. Єфремов видав багато цінних творів української літератури з ґрунтовними статтями і під своєю редакцією (Глібів, Гребінка, Котляревський, Тобілевич, — Свидницький та інші).

Після ґрунтовного студіювання творчости Котляревського, М. Шашкевича, Гребінки, Куліша, Квітки-Основ'яненка, Ганни Барвінок, Шевченка, Свидницького, Нечуя-Левицького, Франка, Тобілевича, Коцюбинського та інших, — С. Єфремов написав систематичний курс історії української літератури, що вийшов у кількох виданнях. Останнє двотомове видання 1924 р. має також додатковий розділ про українське письменство післяреволюційної доби. Із найвидатніших монографічних праць, виданих окремими книжками, особливої уваги заслуговують праці про Франка, Н. Левицького, П. Мирного, М. Коцюбинського і І. Тобілевича. (Деякі з них і зараз є в продажу в „Сурмі").

Гарячі публіцистичні статті С. Єфремова були скеровані на боротьбу проти російських шовіністів Шульгина, Савенка і Ко, а також на пропаґанду визвольних ідей українського національного відродження. Чимало статей було скеровано проти російської чорної сотні і проти єврейських погромів.

Одночасно з науковою, літературною та публіцистичною діяльністю С. Єфремів провадив і активну політичну діяльність: в 1905 році він був організатором української радикальної партії, пізніше радикально-демократичної. Перед війною 1914 р. С. Єфремов був організатором і керівником ТУП („Товариства Українських Поступовців"). За свою активну політичну діяльність, скеровану проти Москви, він не раз був заарештований і переслідуваний. За часів Української Революції і Української Державности С. Єфремов був одним із найвизначніших учасників державного будівництва Української Народньої Республіки. В перші роки большевицького панування С. Єфремов був заарештований органами ЧК і тільки після енергійного втручання Української Академії Наук був звільнений з-під арешту.

С. Єфремов був одноголосно обраний дійсним членом Української Академії Наук і її віцепрезидентом. Двадцяті роки — це був час найпродуктивнішої і найціннішої наукової праці С. О. Редакційна і науково-дослідча праця академіка Єфремова провадилася в Комісії новітнього українського письменства та в різних інших Комісіях УАН. За цей час С. Єфремів написав велику кількість розвідок, наукових статей з історії української літератури, нових монографічних праць, а також перевів надзвичайно цінну науково-редакційну працю, редаґуючи наукові журнали та видання клясиків української літератури.

(Продовження буде).

С. Н.

„ПЛАСТ—НАША ГОРДІСТЬ І МРІЯ...”

(З нагоди 40-літнього ювілею)

Українська пластова молодь, а з нею й усе українське громадянство, святкуватиме цього року 40-ліття виховної організації „Пласт”.

Ювілейні свята не лише держав, чи інституцій, організацій, чи товариств, але й важніших родин та одиниць — це нагода, в більш-менш святковій обстановці поглянути на пройдений шлях, відмітити в ньому додатні й від'ємні моменти і — на тій основі — створити моральний, а деколи й матеріяльний балянс праці, турбот, осягів, чи недоліків.

Зладити балянс такої виховної організації, як „Пласт”, а до того за такий довгий протяг часу, — це нелегка річ, у короткій, інформаційній статті.

Пластові народини припадають на осінній час 1911. р., коли то його англійський побратим вже добре „стояв на ногах”, маючи за собою 3-літній життєвий досвід і то в своїй рідній державі, під проводом старого й досвідченого вояка, Бейдена Пауела*), що згодом став світовим батьком „скавтінґу” всіх культурних народів.

Виховна підстава пластових організацій у світі — з дуже незначними відхилами — та сама. Її мета — самовиховання молодого покоління на бистроумних, характерних, здисциплінованих, фізично й морально здорових членів даної нації, приготованих до різних життєвих обставин.

Глибока віра й беззастережна любов до батьківщини, повна абстиненція від алькоголю й нікотини, а любов до добра, краси і правди доповнюють елементи пластового самовиховання серед усіх членів пластової організації.

Ці найцінніші прикмети характеру правдивих майбутніх джентлменів зачинає присвоювати собі пластова молодь по невеличких гуртках своїх ровесників, під незамітним проводом і впливом своїх старших друзів виховників.

Вже від перших днів пластування, з рішучою консеквенцією, вимагають від себе взаємно жовтодзюбенята точности не лише в появі на сходини, але й у виконуванні найдрібніших навіть доручень, праць, — відвідування школи, церкви тощо, бо „Пластун відзначається точністю” — каже один з перших пластових законів.

Коли впродовж молодих літ аж до юнацтва точність стане незмінною прикметою пластуна, то вона остається вже його власністю на ціле життя. Коли від дитинства пластун виконує, з власної волі, релігійні практики, чи може він стати в старшому віці безвірником, чи хоч би попасти в індиферентизм у релігійних справах?

Коли дальше пластун цілу свою молодість проведе в беззастережній любові до своїх батьків, виховників, провідників, своїх приятелів-друзів, коли щодня призвичаються виконувати самі добрі вчинки, а уникати всього того, що в розумінні пересічної оцінки носить на собі знам'я зла, коли пластун зрозуміє вже вартість матеріяльних дібр у житті людини й стане ощадним, але не скупарем, коли з літами пластун зрозуміє, що „праця єдина з недолі нас вирве”, що — „лише в єдности сила народу”, що лише „в своїй хаті своя правда, і сила і воля”, то чи ж та пластова молодь не наповнює сердець наших гордістю й надією на краще майбутнє?

В нових умовинах, в нових країнах, пластова організація, серед не все сприятливих життєвих обставин її членів, виказує сьогодні не меншу життєздатність, не меншу діяльність і осяги, чим у попередніх літах.

Набуття власної домівки в Детройті на приміщення пластової централі, купно „Нового Сокола” в виді кількадесяти-акрової фарми з лісом і озером на літні пластові табори-стрічі, — це найкращий доказ повищого твердження й жертвенности пластового братства, що, — хоч розпорошене по всіх континентах світу, становить і дальше одну сім'ю, живе і дальше тими самими ідеями, високо й бадьоро несе в Майбутнє побіч пластових знамен також і „стрілецькі традиції, їхнє добре ім'я, вояцьку мораль і громадські чесноти”, що їх, у виді стрілецької грамоти-заповіту, передав Пластовому Юнацтву Голова Братства УСС-ів, Д-р Никифор Гірняк, в Міттенвальді, в Баварії в дні 1. листопада 1948 р., в 30-літню річницю Листопадового Зриву до державного самостійного життя ЗОУНР.

Пройдений уже 40-літній шлях „Пласту” незвичайно важкий і становить сьогодні графічну лінію небувалих піднесень і спадів.

По 2-літніх організаційних зусиллях (1911-1914) діяльність „Пласту” майже зовсім припинюється ізза вибуху 1-ої світової війни. Значна частина пластових організаторів-опікунів, а то й звичайних пластунів у старшому віці, пішла в рядах УСС-ів „братів визволяти”, а чимало з них приносило в жертву Марсові своє життя на різних воєнних полях боїв, на неприступних верхах рідних Карпат і чужих, непривітних Альп. По 1. листопада 1918 р., в західніх областях УНР, в наслідок воєнних подій, виховна праця в „Пласті” не все і всюди находила догідні умовини.

Під польською займанщиною пластова організація, поборюючи різнородні труднощі, ставлені окупаційною владою, добивалася часто незвичайно гарних успіхів завдяки молодечому запалові самих пластунів і майже фанатичній самопосвяті її керівних органів.

По офіціяльному розв'язанні „Пласту” польською владою, дня 26. вересня 1930. р., графічна лінія діяльности значно похилюється вниз. Пластуни, як підпільні комірники „Плаю”, „Вогнів”, КВОМ-у, „Доросту Рідної Школи” та інших, легальних ще тоді товариств, вели і дальше самовиховну працю, а чимало з їхніх опікунів-виховників, учителів державних шкіл, чи інших урядовців, перенесено в західні сторони польської держави „для публичного добра”.

З приходом нового окупанта —большевиків, у вересні 1939 р., члени пластової організації переходять знову в підпілля, а їхня діяльність, в часі большевицької страшної дійсности, мусіла змаліти до мінімуму. Часи німецької окупації (1941-1944) також не сприяли діяльності „Пласту”. Гітлерівський нац.-соціялізм не находив серед української молоді зрозуміння, а пластові провідники, видячи страшну дійсність нового режиму, були змушені перенести пластову діяльність у підпілля.

В літах 1945-1950, хоч у жахливих не раз умовинах таборового життя, пластова діяльність повільними, але певними, кроками входить на т. зв. нормальні тори, посвячуючи багато часу й енергії на організаційні справи.

З переїздом пластової молоді та її провідників-опікунів у заморські країни, для нового і сталого поселення, виховна праця в поодиноких пластових клітинах знову слабшає, а то й зовсім переривається, щоб по якомусь часі, серед знову нових життєвих умовин, почати її наново з тим більшим завзяттям і самопосвятою, чим більша небезпека загрожує нашій молоді з усіх сторін. Наш молодий доріст, не маючи в чужих країнах свого рідного довкілля, часто занедбаний навіть своєю ріднею, зданий не раз на лихий виховний вплив великоміських вулиць, не раз і цілими днями перебуваючи поза рідним домом, повільно й послідовно затрачує почуття прив'язання до всього, що рідне й дороге.

„Пласт”, зареєстрований уже з днем 25. липня 1950 р., поширив рямці своєї виховної діяльности на всю українську молодь, а головна його увага — звернена тепер — у першу чергу — на збереження молоді від злих впливів та створення для неї, поза пластовими літніми таборами, таких середовищ у часі шкільного року, де вона мала би спромогу, в крузі своїх друзів-однолітків, у товаристві досвідчених пластових виховників, духово й фізично кріпшати та приготовлятися до грядучих історичних подій, що з невмолимою конечністю — зближаються до нас з дня-на-день.

Наше громадянство все і всюди високо цінювало пластову виховну працю серед молоді, здаючи собі справу з того, що, яка наша молодь, така й будуччина нашого народу.

Та наш погляд на 40-літню виховну працю „Пласту” виказував би значну прогалину, коли — при цій нагоді — не віддано б належної уваги, а з тим щирого признання й глибокої подяки одному з тих подвижників пластової ідеології та невпинному робітникові-виховникові, а від квітня 1924 р. пластовому провідникові — професорові Северинові Левицькому, а разом з ним і сотням інших заслужених виховників і пластових працівників, гордощів нашого народу.

*) Baden Powell — засн. 1908. р. самових. орг. для хлоп. молоді „Boy Scouts”, а 1910. р. подібну орг. для англ. дівчат „Girls Guides”.

„Україна під окупацією ОН”

(Закінчення зі сторони 2)

уважають, що патріярх Сергій повинен бути володарем Росії), „Старі Визнавці” (секта), — „Слуги Бога” (які проти прізвищ), Партія Противників ношення одежі, Есперантисти, — Павловичі. Вичисливши всі ці партії і „партії” Кестлер пише, що... Росія має медові місяці демократичного життя! Виборці, тупі люди, більшість з них голосує „да” (це все діється в Україні, в Харкові!) на всі вичислені в виборчому листку, групи. Це спричиняє уневажнення 50-70% відданих голосів. Перемогу в виборах мають монархісти і українські сепаратисти та Селянська Партія.

Ісакович, перекладчик відіграє в Харкові визначну ролю. На запит, за яку партію голосував, відповідає: Павловичів. „Вибори” виказали найкраще правильність собачої теорії — Павловича. Коли дати собаці кілька серій електричних шоків і при кожному шокові вдарити в ґонґ, по якомусь часі, — сам удар ґонґа приводитиме собаку до конвульсій. Подібне — як скажем росіянинові „вибори”, він кричить „да”.

Із Слов'янського звітує Оксана Касенкіна, яку українці уважали свідомою українкою. Вона пише, що вискакуючи з вікна совєтського консуляту літом 1948 року, мала постанову не вертатися до Росії. Та сьогодні, пише ця „українка”, — кожний повен сподіванок щодо цієї Росії. Обов'язком всіх свідомих росіян, каже далі вона — є допомагати в відродженні країни. Перебуваючи на українській території і в українському оточенні, вона пише, що росіяни все це переживають велике потрясення.

Інший автор, звітуючи з Полтави, дає наголовок своїй статті „Нова Росія”. В Полтаві зустрічає він робітників, які в своїй дурноті думають, що кожний американець потрапить направити кожну машину і що кожний з них був знайовий з Фордом. Волтер Вінчел, американський відомий журналіст, в статті з Москви радить бути Росії об'єднаній, порівнюючи поодинокі народи імперії до мешканців американської Вірджінії чи Пенсилвенії.

На Україні виходить нова преса, без вийнятку російська. — Російський дух панує всюди, росіяни всюди займають провідні пости. Нема Української Держави, нема навіть українців в Україні. СССР переміню-ється у демократичну Росію.

Ми тільки коротко зреферували про те, що стосується України. Підготова до видання цього числа „Колірс” тривала 10 місяців. За цей час редакція не знайшла нікого з українців, що міг би дати їй хоч дещо правильнішого матеріялу про Україну. Редакції нічого невідомо про екзильні українські політичні представництва, про український підпольний рух, здається невідомо їй, що в Україні живуть українці. В 1960 році, в уяві авторів, на Україні живуть росіяни (чи до цього часу всіх українців знищать?) або придуркуваті виборці і робітники, яких можна порівнювати до собак.

На нашу думку, — українці зробили б велику прислугу українській справі, якщо б масово писали листи до редакції „Колірс”, намагаючись звернути увагу на безприкладну непоінформованість, й запротестувати проти образи українців і України. Це єдиний спосіб вимогти від редакції дальших статтей, вже не фіктивних, але опертих на фактах про Схід Европи, про Україну зокрема. Варто використати нагоду.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Лев Ясінчук

ЮВІЛЕЙ ДУХА

У СІМДЕСЯТЛІТТЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ”

3)

(Закінчення).

Попри створення виховної системи, що її треба було вміти протискати у виховні постанови обов'язуючої в чужій державі, намагалася „Рідна Школа” заповнювати всі прогалини, що в різний час різно зазначувалися серед українського народу. Було замало української інтелігенції — „Рідна Школа” творила середні школи. Не було в Австрії ані одної жіночої школи вищого типу, а польська шкільна адміністрація відказалася творити їх для українського жіноцтва, коли освіта жінок кінчилася на 8-клясових початкових школах (т. зв. „виділових”), — „Рідна Школа” почала перша творити рідні жіночі школи як загально-освітні, так і практичні. Щоб стягнути здібніший сільський елемент до середніх шкіл, — творила для нього по містах спільні гуртожитки під назвою „Бурс”. Десятки-тисяч інтелігентів, між ними чимало видних, провідних, — завдячували своє становище тим „бурсам”, а натомість український народ завдячував тим інтелігентам не одне велике діло. Найшла на поляків в їхній державі манія польщення „кресів”, себто окраїнних (отже українських) полос при помочі польської школи, при чому треба було нищити українське шкільництво, — „Рідна Школа” почала масово основувати українські приватні школи й виховні заведення, при чому народ учився боротися за своє право. Після відродження села, прийшла з українського боку черга опановувати спольщені міста. Тоді „Рідна Школа” творила свої фахові й реміснichі школи, щоб дати змогу здоровому й свідомому сільському елементові осідати в містах і заповнювати їх українськими „середнім станом”.

Та не тільки основувала „Р. Шк.” по потребі власні школи, але й обороняла існуючі державні українські школи перед переслідуванням польсько-австрійської, а згодом польської влади та вела провід у боротьбі за українську національну школу на українській землі, за її зміст і форму. Пригадати б от хоча б славний т. зв. „шкільний плебісцит” в Польщі на основі державного закону з 1924 р. про організацію шкільництва в Польщі. „Р. Шк.” кинула перший раз 1925 р. клич: „Українські батьки, вносіть масово й організовано вимагані законом „заяви” за українською школою!” Поверх 600 тисяч батьків послухали того поклику. В державному апараті настав заколот. Селяни домагалися посвідок на свої „заяви”. І цілий уряд числив „заяви”. Аж один староста впав на помисл — зважити „заяви” на вазі й видати посвідку на кілограми. І знов біда — відклики, широкий відгомін обурення у пресі, інтерпеляції парляментаріїв у соймі. Вже й не згадувати б, скільки влада натягалася наших селян — то для ствердження власноручности підпису чи інших даних, то за „підбурювання”, то за протидержавну роботу (!) і т. п. Але це все народ пережив. Проти неправних рішень влади — знов відклики, відгук у пресі, в соймі й поза межами Польщі, у світі. Так тягнулося й не скінчилося цілий божий рік, а тут новий „плебісцит”. Три роки так повторювалося. Вкінці президент держави постановив декретом, що „шкільний плебісцит” можна переводити лише що сім років. Виждала „Р. Шк.” того часу й давай у 1937 р. тим самим законним способом допоминатися за українською школою. Але владі було вже того забагато й вирішила, що „Р. Шк.” не має права займатися такими справами й загрозила розв'язанням товариства. Рада в раду — й „Р. Шк.” ніби то передала цілу акцію Українській Парляментарній Репрезентації варшавського сойму, а сама вела її дальше у своїх бюрах. Такі піжмурки тягнулися аж безпосередньо до Другої Світової Війни.

А вже в організаційній ділянці залишила „Рідна Школа” просто неперевершені зразки. Без найменшого розрахунку на якунебудь матеріяльну користь, народ об'єднувався для чисто духових справ, клав для них неймовірні добровільні жертви, зносив адміністраційні переслідування, тюрму й грошові кари.

Траплялися добродії з різних шарів українського суспільства, що як справжні меценати жертвували „Р. Школі” своє нерухоме майно, як от Кардинал Сильвестер Сембратович, Митрополит граф Андрей Шептицький, пані Альбіна Яконович з Станиславова, п-і Бойкевичева Павлина з Калуша, поштовий урядник з Тернополя Теодор Топорович, о. Нестор Рудницький з Яблінки, учителька з Бучача Ольга Дубівна, директор школи зо Збаража Андрій Шеліга, селяни — Дмитро Дуда з Романівки, Тома Кашубинський з Белза, Ксеня Микитин з Теменівців, Марія Сеньків з Калинівщини та багато інших. Деякі, як от судовий радник з Дрогобича, Осип Бучацький, залишив „Р. Школі” цілу спадщину в ювелях, емеритований директор школи Василь Волошинський свою бібліотеку 8158 томів для філії в Яворові (зросла в 1939 р. до 15.077 томів).

Допомога для „Р. Школи” йшла від української еміґрації з різних країв Европи, Півн. Америки, з Африки (Єгипет, Туніс, Альжир), з Азії (Китай, Ірак, Зелений Клин) та з Південної Америки (Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай). Подух „Р. Шк.” сягав і до тих країв. В своїх посланнях піддержувала „Р. Шк.” в еміґрації українського духа, заохочувала організувати українські школи, давала практичні поради, чи це було в Кракові, Варшаві, Відні, Аргентині, Бразилії чи Зеленому Клині. Своїми дитячими виданнями клала „Р. Шк.” основи під дитячі бібліотеки — в Славонії, Хорватії, Босні, Бельгії, Німеччині, Франції, Аргентині й Зеленому Клині.

В удержанні „Рідної Школи” майть особливу заслугу теж американські українці та їхні організації. Вони вміли оцінити просто революційну роботу „Рідної Школи” під плащиком культури, піддержували її щедро, в деяких роках десятками тисяч долярів (разом біля 150 тисяч, про що пор. статтю Льва Ясінчука „Староєвим оком на українську еміґрацію в Америці”, у Пропам'ятній Книзі КНС-у”, стор. 365—380). Найвища жертвенність для „Р. Шк.” з Америки припала в роках, коли українську еміґрацію відвідали окремі висланники „Р. Школи”. Першим з них був у 1909 р. д-р Семен Демидчук, а другим (двократно) в 1929 і 1932 рр. автор цього огляду. Найбільшим меценатом „Р. Школи” з американських установ був „Український Народний Союз” та „Об'єднання Українських Організацій в Америці” (предтеча Українського Конґресового Комітету). Без тієї видатної помочі особливо з Америки „Рідна Школа” не могла б розгорнути своєї роботи на ту ширину в тому часі, коли в Рідному Краю за збірку на поміч „Рідній Школі” попадали люди в тюрму, або пускалися на таке очайдушне діло, як проликнення зібраних грошей, коли їх польський поліцай хотів відібрати.

Ця скромна й дуже загальникова згадка давала б не то, що неповний образ про існування Рідної Школи на Західніх Українських Землях, але була б просто невдячністю теперішнього покоління, коли б шкодуючи місця в часописі не згадати хоча б тих найвизначніших ентузіястів і в різних напрямках її діяльності трудівників. Деякі з них найшли своє місце в Злучених Державах під сучасну пору, деякі в інших заморських, чи й европейських краях, а багато з них уже померло. Крім названих уже деяких принагідно були ще: д-р Микола Шухевич, д-р Кость Левицький, проф. Михайло Грушевський, Никифор Даниш, Гнат Павлюк, Ілярій Брикович, д-р Мирон Коновалець, о. мітрат Олекса Базюк, о. ігумен Северин Бараник ЧСВВ, о. Модест Пелех ЧСВВ, д-р Осип Маковей, проф. Богдан Лепкий (голова Кружка Р. Шк. у Кракові), п-і Олена Кисілевська, п-і Блянка Баранова, п-і О. Стефанів-Дашкевичева, Іван Герасимович, д-р Михайло Росляк, д-р Микола Рибак, о. Микола Вояківський з Вп. Дружиною, Іван Олексин, Михайло Галібей, д-р Іван Лемішка, д-р Юліян Кордюк, інж. Андрій Мудрик і багато-багато інших.

Узброєна в непохитну віру в силу народу й доцільність своєї дії, наділена особливим довір'ям всього українського загалу, овіяна подивом злобних чужих сусідів, могла була до цих пір „Рідна Школа” захопити справу українського виховання виключно у свої руки. В теперішню пору — у величавих шкільних будинках „Рідної Школи” розпаношуються замасковані гасителі духа, що намагаються виховати новітніх яничарів. Та ми переконані, що це пуста витрата сил, доки ще живе покоління навіяне духом „Рідної Школи”. Було б найкращим завершенням 70-літнього ювілею тієї установи, коли б українці по всіх землях, на яких осіли, почали планово будувати скріплений храм виховання рідної молоді, осінюючи його духом безсмертної „Рідної Школи”.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ПОДЯКА

Цим скромним шляхом хочу висловити найсердечнішу подяку Управі Літ. Мист. Клюбу, Обєднанню Жінок-Українок, дорогим батькам моїх любих учнів, представникам духівництва, культурно-мистецьких і громадських організацій нашої Метрополії, як рівнож всім громадянам які надіслали свої побажання і тим які ласкаво зволили прибути і вшанувати мій 25-ти літний ювілей.

ВАЛЕНТИНА ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН

„Наука в СССР і на Заході"

В неділю 7 жовтня в Ню Йорку відбулось відкриття серії наукових конференцій академічного року 1951-52; як поінформував голова УВАН у ЗДА, проф. М. Ветухів, відкриваючи конференцію, кожного місяця відбуватиметься одна пленарна конференція УВАН і одна широка конференція якоїсь з секцій Академії.

„Про ґенетику в СССР" — доповідь проф. М. Ветухова

Свою доповідь проф. Ветухів почав з кількох загальних зауважень про науку під совєтами. Він підкреслив, що наука в СССР має багато досягнень, які широко відомі всьому світові. Не були перевершені в жодній країні такі учені, як Павлов, Вернадський, Орбеллі, Васілев, Кольцов.

Але попри досягнення виступають такі специфічні особливості, що рішуче відрізняють підсовєтську науку від західнього світу, а саме:

1) Наука в СССР поставлена на службу політиці.

2) Наука не є об'єктивною, її здобутки використовуються так, як це потрібно політиці на даному етапі.

3) Наука побудована на методології Маркса-Леніна-Сталіна.

З цих особливостей випливає, що висновки часто робляться не такі, яких треба чекати від досліджень, а підтасовуються, згідно з черговими завданнями компартії.

Далі на конкретних прикладах з біоґенетики проф. Ветухів показав як практично виявляються перераховані особливості. Доповідач нагадав, що після революції большевики підтримували групу біоґенетиків-матеріялістів — Філіпченка, Серебровського, та інших, що боролися з „ідеалізмом" у біології та з впливами старих учених дореволюційної школи.

В 1929-30 роках ситуація змінилась. Відповідно до нового етапу реконструкції всього життя в СССР, коли всі умови життя надзвичайно швидко мінялися, одним з рішень політбюро компартії стало — швидко змінити і спадковість рослин, тварин, людини, а для цього треба було довести змінливість ґена під впливом зовнішніх обставин. Спішно почали шукати дослідників, які погодилися б взяти на себе не тільки підтримку цього настановлення теоретично, але й дати експериментальні „докази". Знайшли Трохима Денисовича Лисенка. Зрозуміло, що він став надзвичайно швидко просуватися. При величезній підтримці партії і уряду, Лисенко справді здобув цікаві матеріяли, але висновки його з них — не відповідають експериментальним даним.

Сучасна ґенетика довела, що характер кожної властивости організму залежить і від ґенів, і від оточення; що ґенотип зміняється в певних межах і той самий ґен може проявитися різно, у різних умовах, має певну норму реакції на певне оточення.

Лисенко у своїх експериментах викликав певну зміну реалізації ґенотипа, а робить висновки, що змінив ґенотип. Сучасній західній науці висновки Лисенка здаються лише дивними, що бачимо з даних сучасної літератури різних країн світу. А в тім Лисенко виконав завдання совєтської політики на певному етапі.

Видатний англійський учений, Юліян Гекслі, який був у 1945 році у СССР і слухав Лисенка, каже, що коли його спитали, що він думає про теорію Лисенка, то він відповів, що це є „науковий нонсенс". Підсовєтські вчені, що це почули, не наважились дискутувати.

Проф. Ветухів закінчив свою доповідь словами, що досягнення об'єктивні науки під совєтами трактуються необ'єктивно і тим стають у противоріччя самі до себе.

„Про радянську астрономію" — доповідь проф. Д. Чижевського

Голова Філософсько-Філологічної Секції УВАН у ЗДА, проф. Д. Чижевський, сказав, що він колись працював і в галузі астрономії, а тепер постійно стежить за літературою в цій галузі, і за совєтською, і за західньою.

Доповідач підкреслив, що в совєтській астрономії, начебто конфліктів не було, але років 3-4 тому прийшов час, коли прийшло від партії настановлення, що треба довести, що всі науки стоять у конфлікті з заходом. В 1948 році відбулась конференція — „Вопросы идеологии в астрономии". Данні про цю конференцію були надруковані в журналі „Природа". На цій конференції говорилось, наприклад, що „певні моменти в астрономії ведуть до поповщини"...

Далі проф. Чижевський дав огляд нової літератури з астрономії, що вийшла в СССР після згаданої конференції, та привів ряд цитат, що показали характерні моменти сучасної совєтської астрономії. Наприклад, у передмові до книги „Про газові туманності" написано, що ця книга має довести „неспроможність буржуазної науки".

Книжки з астрономії широко цитують Сталіна, при чому, такі банальності, як „не можна розглядати явищ ізольовано"... В працях з астрономії неймовірно вип'ячується роля російських учених, а як пишеться про чужинців, то здебільшого про їх помилки. Трапляються такі перли, як твердження, що російська література XVI віку, була вища від західної, і в Росії не було тоді таких забобонів (наприклад, щодо комет), як на Заході.

Підсовєтські вчені лають західних учених за те, що вони наче б то пропагують можливість того, що сонце погасне (через мільйони років!) і тим спеціяльно поширюють песимізм у широких масах. Є й такі твердження, що „треба сподіватися, що наступна поява комети Ґалілея уже застане соціялізм у всьому світі".

Проф. Чижевський закінчив свою доповідь твердженням, що справжніх розходжень між астрономією в СССР і на Заході нема; справа лише у фразеології, замовчуванні, або випиранні деяких фактів.

„Про академіка Павлова та його школу" — доповідь проф. М. Міщенка

Проф. Міщенко спершу коротко зупинився на історії природознавства в Росії і підкреслив ролю академіка І. Павлова, що увійшов у світову науку, як представник новітнього природознавства.

Доповідач висвітлив основні сторони діяльности академіка Павлова, зазначивши, що і Англія, і Америка запрошували учнів його для організації лабораторій. Вплив Павлова особливо поширювався через учнів.

Після смерти Павлова ситуація змінилась. Хоч большевики продовжували називати Павлова великим ученим, але взялися „знешкоджувати" діяльність його учнів, бо ця діяльність пішла в розріз з черговими завданнями партії.

Адже Павлов сказав, що основним завданням природознавства є пізнання людського духу. Найбільшим завданням людини — є пізнати людину.

Всі доповіді були вислухані з великим інтересом численною авдиторією.

Л. Д.

ПОМЕРЛИ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНСЬКІ ДУХОВНИКИ

З Риму наспіла вістка, що там помер **о. Йосафат Іван Скрутень**, ЧСВВ., доктор св. Богословії, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, автор цінних наукових праць і редактор „Записок Чина Св. Василія Великого". Народжений 24 лютого 1894 в Західній Україні, він помер від серцевої недуги 12 жовтня 1951 в Римі.

У Німеччині помер на 83 році життя **о. Леонід Лужницький**, почесний крилошанин митрополичної капітули у Львові, професор Богословської Академії, вислужений професор релігії в академічній гімназії й гімназії СС. Василіянок у Львові, автор численних шкільних підручників, голова Товариства Катехитів. Народжений 25 квітня 1869 р. в Сороцьку, в Західній Україні, помер в Гекстер над Везерою в Німеччині, 16 жовтня 1951 р. у 58. році священства.

ЗАХІДНІ ОКОЛИЦІ СТЕЙТІВ КОЛИСКОЮ ПРИМІТИВНОЇ ЛЮДИНИ

Ню Йорк. — Д-р Вилйем Дункан Стронґ, голова Департаменту Антропології Колумбійського університету оголошує, що він відкрив поважні нові докази про існування людини в праісторичних часах, отже коло 10,000 років тому, у теперішньому стейті Монтана. Він згадує, що найшов там у верствових земних покладах різнородні предмети з кам'яної доби, вироблені рукою людини. Між ними є крем'яні головки для стріл, ножі, шкрабачки й інші подібні кам'яні вироби. Ними послугувалися коло року 8.000 перед Христом люди типу „Фолсом", пізніше Юма, а ще далі передісторичні індіяни. Ці предмети відкривають дві верстви найдавнішої культурної епохи полювання в Америці, думає професор.

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

ЛИСТА ч. 6.

Бабій Василь
Балущак Надія
Бернадин Олекса
Бігус Катря
Білинський Богдан
Бобрівник Петро
Бойко Володимир
Борис Теодор
Черник Микола
Хмілевський Євген
Храплива Євгенія
Чубатий Володимир
Чучкевич Роман
Доберчак Роман
Дудра Е.
Дусаненко Іван
Душкевич Юрій
Дутчак М.
Дзядів Стефанія
Дзюба К.
Джуль Павло, д-р
Фесенко Михайло
Филип Роман
Форости Анна
Гафткович Володимир
Галізів Петро
Гаврилюк Марія
Гаврилко І.
Гладкий Ярослав
Головацький Осип
Городиський Михайло
Готра С.
Гурко Богдан, інж.
Івахів Іван
Яремчук Григорій
Явний Григорій, д-р
Кебала Степан
Кебуз Володимир
Кобаса А.
Кокольський Іван
Кокорудз Володимир, д-р
Колінко Василь
Колішка Дмитро
Комарницький Осип
Корнаська Марія
Кондра Богдан
Корсун Федір
Козак Богдан
Кревей Іван
Круцько Євген
Крупський К.
Криворучко О.
Куріца Марія
Квасниця Данило
Левицька Ярослава
Лисаковський Микола
Максимчук Юліян
Маль-Малюта Теодор
Маланяк Микола
Мартинюк Роман
Матвісчко Іван
Мончак Ігор
Мироненко О.
Миронік Лев
Налисник Юліян, д-р
Бутович Микола
Нікольс Б. Микола
Олексюк Володимир
Панчак Юліян
Перерва Євген
Плітас О., д-р
Постолюк Петро
Придаткевич Роман
Пришляк Ярослав
Рудакевич Т.
Рихвицький Іван
Савчук Павло, проф.
Сенко Іван
Сеньшин Ярослав
Школьник Олександер, д-р
Сломяний Микола
о. Стандрет Л.
Танін А.
Ткач Роман
Трембовецький А.
Труш Осип
Чабанівський Василь
Турукало Валентина
Тустанівський Володимир
Тишовницький Михайло
Тищенко Юрій
Титла Роман
Врублівський П.
Вирста Дмитро
Вишнівський Олександер
Витвицький Василь
Закалужний В.
Заплітний Антін, д-р
Жаровський Роман
Жмуркевич Мирон

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. жовтня 1951 р., помер в 59. році життя

МИКОЛА ЩЕРБИН (Sarby)

член Тов. Запорозька Січ, відділ 283 УНСоюзу в Auburn, N. Y.

Походив з села Верхня, пов. Калуш, Галичина. Полишив у смутку жену Анну, дві дочки, брата, внуків.

Похорон відбувся 22. жовтня, з похоронного заведення Ковальчика до катол. церкви св. Петра і Павла а відтак на цвинтар св. Иосифа.

ТАРЗАН, ч. 2706. Вольф на тонкім леді

„Оце небезпечна рана на твоїй голові, Ларсоне" — завважав Д'Арнот. — „Ходи зі мною. Я її промию й завину".

Коли Ларсон і Д'Арнот ввійшли до шатра, Вольф увігнався в прогалину і зблизився до Тарзана.

„Ані сліду з Ларсона" — звідомив Вольф. „Він мабуть приєднався до дезертирів. Вони вийшли задною стежкою".

„Ларсон щойно повернувся" — сказав Тарзан м'яко. — „І то старим шляхом. Дивне, що ти його не бачив". — „Справді" — відповів ласкаво Вольф. — „Мені дивно, що я його не завважав".